

DE IMPACT VAN MEDIACONCENTRATIE OP JOURNALISTIEK IN VLAANDEREN

JANA GOYVAERTS

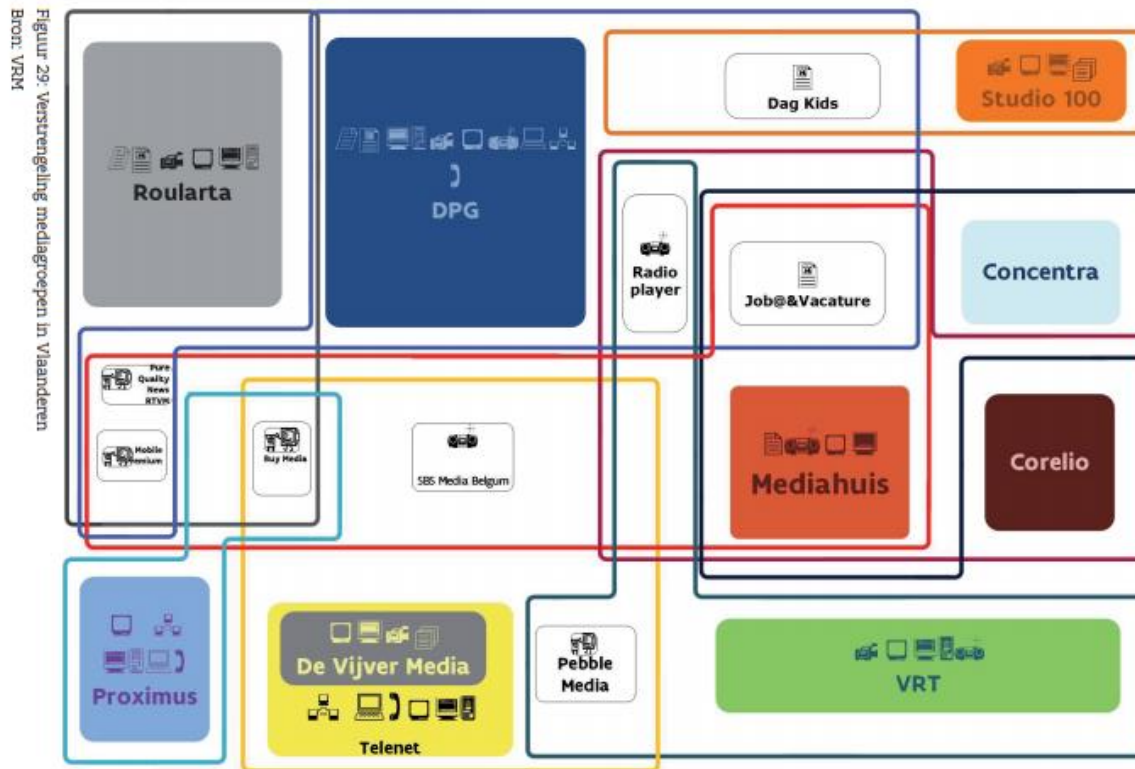
KAREN DONDEERS

12 NOVEMBER 2020

CONTEXT: GROEIENDE MEDIACONCENTRATIE IN VLAANDEREN

- » Vlaamse Regulator voor de Media wijst jaar na jaar op groeiende mediaconcentratie in Vlaanderen

CONTEXT: WEINIG GEWETEN OVER DE IMPACT VAN CONCENTRATIE

- » Talrijke **discussies** in o.m. Vlaams Parlement over de mogelijke **bedreigingen**
- » Relatief weinig onderzoek over de **impact op journalistiek** in Vlaanderen, op vlak van diversiteit van titels, pluralisme en opinies die gereflecteerd worden, zelfpromotie, status journalisten, enz.
- » Maakt dat discussies vaak eerder gebaseerd zijn op indrukken, '**aanvoelen**', ... en niet op feiten.

1. Is er meer copy/pasting van nieuws in mediahuistitels?
2. Hoe impacteert mediaconcentratie vertrouwen in nieuws?
3. Wat doet mediaconcentratie met zelfpromotie?

NIEUWS UIT EIGEN HUIS EEN ANALYSE VAN ZELFPROMOTIE IN JOURNALISTIEK AANBOD IN VLAANDEREN

CENTRALE ONDERZOEKSVRAAG EN HYPOTHESEN

Onderzoeksvraag

Kunnen we na een eigendomswijziging van een mediabedrijf wijzingen opmerken in de journalistieke verslaggeving van eigen en concurrerende mediamerken?

Hypothese

Na desintegratie van activiteiten: minder zelfpromotie.

Na integratie van activiteiten: meer zelfpromotie.

Toepassing

De Persgroep – Medialaan
(okt 2017)

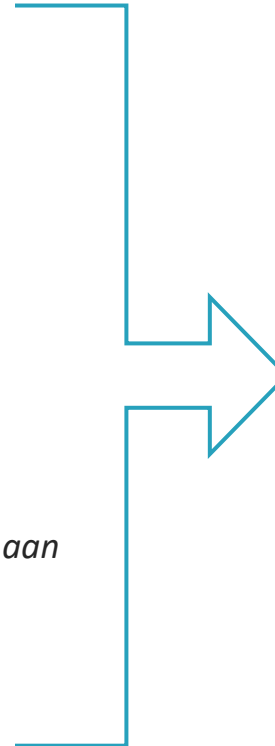
Mediahuis – SBS (maart 2018)

Bijkomend: VRT Journaal en
VTM Nieuws

OPERATIONALISATIE

Vergelijkende kwantitatieve analyse van berichtgeving over de 3 grootste mediagroepen

1. Mediaaan / DPG Media
Oktober 2017: De Persgroep van 50% naar 100% aandeelhouder van Mediaaan
2. SBS / Mediahuis
Maart 2018: Mediahuis verkoopt aandeel van 30% in SBS aan Telenet
3. VRT (geen link met HLN of Het Nieuwsblad)

1209 krantenartikels

Waarbij een Vlaams mediameerk voorkomt in titel, lead of foto

675

'16 - '17	'18 - '19
339	336

534

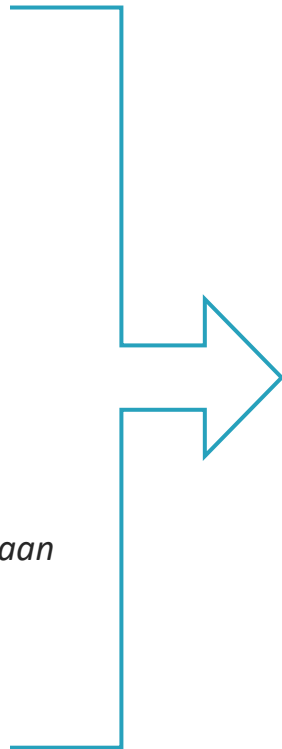
'16 - '17	'18 - '19
298	236

Aangevuld met een **kwalitatieve framinganalyse**

OPERATIONALISATIE

Vergelijkende kwantitatieve analyse van berichtgeving over de 3 grootste mediagroepen

1. Mediaaan / DPG Media
Oktober 2017: De Persgroep van 50% naar 100% aandeelhouder van Mediaaan
2. SBS / Mediahuis
Maart 2018: Mediahuis verkoopt aandeel van 30% in SBS aan Telenet
3. VRT (geen link met HLN of Het Nieuwsblad)

2135 media-actoren

Uit 1191 nieuwsuitzendingen 2015-2019

896

(uit 514 uitzendingen)

1239

(uit 677 uitzendingen)

'16 - '17	'18 - '19	'16 - '17	'18 - '19
157	205	211	336

1. DE EIGEN MERKEN VAN VRT EN DPG MEDIA ZIJN SIGNIFICANT MEER VERTEGENWOORDIGD IN DE NIEUWSBULLETINS VAN VRT EN DPGMEDIA. SINDS 2019 IS ER EEN BIJKOMENDE TOENAME VAN AANDACHT VOOR DPG MEDIAMERKEN IN HET VTM NIEUWS.

JOURNAALS VAN ZOWEL ÉÉN ALS VRT VERWIJZEN IN HOOFDORDE NAAR PROGRAMMA'S VAN DE EIGEN ZENDER

Programma van VTM	11%	90%
Programma van één	85%	8%
Programma van VIER	4%	2%

VTM NIEUWS WORDT EEN AUTOPROMOTIEKANAAL VOOR HET EIGEN MERK SINDS OVERNAME DPG MEDIA

	'16-'17	'18-'19	'16-'17	'18-'19	
VTM	1%	3%	16%	41%	+156% stabiel
één	7%	7%	0%	0%	
VIER	4%	0%	0%	0%	
andere	88%	90%	84%	59%	

VOORAL HET LAATSTE NIEUWS WORDT NA DE OVERNAME OPVALLEND VAKER BENOEMD

	'16-'17	'18-'19	'16-'17	'18-'19
Het Laatste Nieuws	0%	1%	0%	15%
Het Nieuwsblad	0%	0%	3%	1%

2. **VTM KOMT**, OVER DE HELE ONDERZOCHE PERIODE, **HET MEEST AAN BOD IN ZOWEL HET LAATSTE NIEUWS ALS IN HET NIEUWSBLAD.**

DE ZENDER VTM WORDT IN HET LAATSTE NIEUWS EN IN HET NIEUWSBLAD MEER VERNOEMD DAN ANDERE ZENDERS

Komt VTM aan bod?	49%	49%
Komt VIER aan bod?	21%	24%
Komt één aan bod?	30%	27%

DE PROGRAMMA'S VAN VTM WORDEN IN HET LAATSTE NIEUWS EN IN HET NIEUWSBLAD MEER VERNOEMD DAN PROGRAMMA'S VAN ANDERE ZENDERS

Komt een programma van VTM aan bod?	48%	40%
Komt een programma van VIER aan bod?	24%	28%
Komt een programma van één aan bod?	28%	32%

3. ER IS EEN SIGNIFICANT GROTERE EN STIJGENDE REPRESENTATIE VAN **VTM EN DPG MEDIAMERKEN** IN HET LAATSTE NIEUWS.

ALS JE EEN ARTIKEL LEEST OVER MEDIA IN HLN, GAAT HET IN 1 OP 2 ARTIKELS OVER EEN DPG-MERK OF -PROGRAMMA

Merk of programma van DPG	47%	36,9%	Opvallend groot verschil tussen HLN en Het Nieuwsblad
Merk of programma van SBS	30,5%	35%	Kleiner verschil tussen HLN en Het Nieuwsblad
Merk of programma van VRT	36,4%	45,7%	Groter verschil tussen HLN en het Nieuwsblad

56% VAN DE TV-TIPS IN HLN VERWIJZEN NAAR EEN DPG-ZENDER

VTM	19%
Q2	21%
CAZ	11%
Vitaya	5%
VIER	11%
VIJF	5%
ZES	5%
Één	12%
Canvas	12%
Ketnet	0,5%

= 56%

IN HLN IN DE RUBRIEK 'NIEUWS' VERWIJZEN 40% VAN DE ARTIKELS DIE EEN VLAAMS MEDIAMERK OF PROGRAMMA BEVATTEN NAAR EEN MERK OF PROGRAMMA VAN DPG

Merk of programma van DPG in de rubriek Nieuws	40%	23%
Merk of programma van SBS in de rubriek Nieuws	17%	27%
Merk of programma van VRT in de rubriek Nieuws	42%	50%

NA VERDERE INTEGRATIE VTM IN DE PERSGROEP NEEMT HET AANTAL VERMELDINGEN VAN VTM ALS MERK IN HLN TOE

	'16-'17	'18-'19
Komt VTM aan bod?	43%	55%
Komt VIER aan bod?	23%	20%
Komt één aan bod?	34%	26%

MET NAME IN DE RUBRIEK NIEUWS IS DIE STIJGING HET MEEST UITGESPROKEN

	'16-'17	'18-'19
Komt VTM voor in rubriek Nieuws?	41%	77%
Komt VIER voor in rubriek Nieuws?	18%	13%
Komt één voor in rubriek Nieuws?	41%	10%

4. ER IS EEN MEER UITGEBREIDE EN POSITIEVE
AANDACHT VOOR DPG-MERKEN IN HET LAATSTE
NIEUWS.

ARTIKELS OVER VTM WORDEN LANGER EN IN EEN POSITIEVER DAGLICHT GEZET

Artikels met enkel VTM vermeld

'16 – '17

Gemiddeld **194** aantal
woorden

19% is groter dan ¼ p.

6% interviews
10% Nieuws
0% politiek

'18 – '19

Gemiddeld **281** aantal
woorden

35% is groter dan ¼ p.

15% interviews
23% Nieuws
0% politiek

UIT DE KWALITATIEVE FRAMINGANALYSE LEREN WE DAT HLN VTM ALS STERK MERK VOORSTELT, ZEKER NA DE OVERNAME

2016

Wapenstilstand: stilte na de storm

- Zenders zijn **collega's**
- VTM als **familiezender**
 - Focus op vertrouwde & bekende gezichten
 - “VTM zet in op zekerheid”, gezelligheid

2019

Losgebarsten strijd

- Zenders zijn **concurrenten**
 - VTM **slaat toe**
 - Focus op het merk VTM
 - VTM gooit alles in de strijd, als grote concurrent
- ⇔ **charmeoffensief** van één en VIER

DPG 'GAAT DE STRIJD AAN', 'WINT', ...

VRT EN SBS 'OVERLEVEN', 'HOUDEN STAND', ...

RADIOZENDERS ONDERGAAN MAKE-OVER VOOR NAJAAR

Nieuwe stemmen, positiewissels en langere ochtendshows

Het aankomende radioseizoen gaat er behoorlijk anders uitzien dan het vorige. Er is de strijd om de avondspits, maar zoals steeds worden de grootste kanonnen 's ochtends ingezet. Wij sommen de nieuwigheden en vaste waarden netjes voor u op.

• MARK COENEGRACHT EN JACOB DE BRUYNE •

Ander ochtend- én avondduo

De grootste wijzigingen in het radioschema vind je bij Qmusic. Vanaf maandag presenteren Maarten Vancollie (32) en Dorothee Dauwe (30) het prestigieuze ochtendblok. Ze nemen de plaats in van Wim Oosterlinck (47), Inge De Vogelaere (26) en Sam De Bruyn (33) en doen dat een uurtje langer dan voorheen, van 6 tot 10 uur dus. Het vrijgekomen plekje van Vancollie en Dauwe tijdens de avondspits wordt ingenomen door het kersverse radioduo Sam De Bruyn en Vincent Fierens (28). Door de week presenteren ze samen, maar op vrijdagavond gaan de twee elk hun eigen weg. Fierens neemt een aanloop naar het weekend met de 'Top 40' tussen 14 en 18u. De Bruyn haalt noden de toeters en bellen boven voor de echte start van het weekend.

Maarten Vancollie en Dorothee Dauwe presenteren vanaf maandag het prestigieuze ochtendblok op Qmusic.
Foto Q-music

Stu Bru

Foto MFM

Radiodebuut voor Pedro Elias

Studio Brussel herbekijkt zijn programmatie helemaal. Michèle Cuvelier (28) blijft op post pal in de ochtend, maar krijgt elke dag het gezelschap van een andere sidekick. Dat worden afwisselend VIER-gezichten Thomas Huyghe (29) en Pedro Elias (45), de Nederlandse zangeres Mirel 'Mera' Baladé (29), Compact Disk Dummies-frontman Lennert Coorevits (27) en zangeres Meskerem Mees (20). Nog een nieuwkomer is voormalig Hooverphonic-zangeres Noémie Wolfs (32). Elke dinsdagavond zal ze tussen acht en tien haar favoriete platen draaien. Het avondblok blijft in handen van Eva De Roo (32), maar tot haar terugkeer na zwangerschap wordt het overgenomen door Joris Brys (31) en Fien Germijns (25).

Duo vervangt Tom De Cock

Laura Govaerts (26) en Sander Gillis (27) zijn de opvallendste nieuwkomers in het radioschema van MNM. Zij vervangen vanaf maandag Tom De Cock (36) in het avondblok, die afscheid nam als radio-dj. In het ochtendblok blijft alles bij het oude. Peter Van De Veire (48) start er maandag aan zijn twaalfde jaar als vocale stuitbal, net als vorig seizoen met Kavtar Ehlalouch (23) en Wanne Synnave (23) aan zijn zijde. Ook Dorianne Aussems (27) blijft op post. Tussen acht en tien 's avonds is ze er opnieuw met 'Generation M', waar Lotte 'seksuolotte' Vanwezemaal (27) een van de vaste gasten blijft.

Elke avond livemuziek

De ochtend bij Radio 2 blijft onveranderd, met actualiteit per provincie en 'De inspecteur' met Sven Pichal (41) tussen acht en negen. Wat nodien komt, is wel nieuw. Het verzoekprogramma van Benjamin Schollier (40) krijgt een nieuwe naam: 'Pleat Préféré' tussen 9 en 10 uur wordt 'Radio 2 Kickstart'. Ook nieuw is 'Radio 2 Bene Bene', later dit najaar. Daarin zorgt Vanessa Vanhove (47) van maandag tot donderdag tussen 18 en 20 uur voor live muziek van artiesten uit Vlaanderen en Nederland. Caren Meynen (41) zal dan weer 's ochtends in het weekend te horen zijn en 'Radio 2 Weekend' is een nieuw muziekprogramma op vrijdag. 'De madammen' en 'Spits' blijven behouden.

Willy Voor het eerst eigen ochtendshow

Bij de digitale rookzender starten ze vanaf vrijdag 28 augustus met hun eerste dagelijkse ochtendshow. Wim Oosterlinck (47), tot voor de zomer nog elke ochtend op Qmusic, zet zijn schouders onder het project en zendt zijn allereerste show vanaf zeven uur uit. Het avondblok bij Willy wordt elke dag ingevuld door een andere stem. Marcel Vanthilt (63), Stijn Meuris (55), metal-kenner Andries Beckers, 'The Sore Losers'-frontman Cedric Maes en vader en zoon Luc en Eppo Janssen vullen elke dag het blok tussen vier en zes.

Foto JOE

Heidi Van Tielen keert terug

Sven Ormelis (47) en Anke Buckins (40) begonnen deze week al met hun ochtendshow en dat doen ze dit seizoen een uurtje langer, tot 10 uur dus. Raf Van Brussel (49) en Rani De Conick (50) blijven op post tijdens het avondblok. Verder is er de terugkeer van Heidi Van Tielen (34, foto). Zij start zaterdag 5 september met de TOP 2000. Tess Goossens (38) verhuist van de middag naar de avond. Tussen 19 en 21 uur zal ze iedere zondagavond het zweole 'Love, Sex & Drama' presenteren.

NOSTALGIE

De vroegste vogels van het land

Herbert Bruynseels (58) en Astrid Philips mogen zich de vroegste radio-vogels van het land noemen, want zij startten hun ochtendshow vorige week maandag al, en dat doen ze telkens vanaf vijf uur 's morgens. Opvallendste nieuwkomer bij Nostalgie is ongetwijfeld Leen Demaré (58), die na haar ontslag bij JOE onderdak vond bij de concurrent. Sinds vorige week presenteert ze door de week tussen zeven en tien het nostalgische muziekprogramma 'Lene Lene'. Sinds mei nam Demaré ook al de ochtendshow in de zomer over.

Nieuwe stem voor 'De ochtend'

Ruth Joos (44, foto) presenteert de jarenlang het blok rond de avondspits, maar vanaf maandag is ze tussen zes en negen 's morgens te horen in 'De ochtend'. Een baan die ze om de week afwisselt met Xavier Taveirne (39). Michaël Van Droogenbroeck (42) gaat in het weekend rond de ontbijt-afzitten met politicus De plek van Joos in het avondblok wordt ingenomen door Gert Geens. Hij presenteert 'De wereld vandaag' afwisselend met Ruth Roets. Vanaf zaterdag tot en met 20 september staat de zender weer grotendeels in het teken van de Tour.

DPG 'GAAT DE STRIJD AAN', 'WINT', ...

VRT EN SBS 'OVERLEVEN', 'HOUDEN STAND', ...

OOK SBS-ZENDER STELT ZIJN NAJAAR VOOR

Goed nieuws voor de trouwe VIER-kijkers: hun zender start het najaarsoffensief enkel met bekende programma's als 'Huizenjagers', 'Bake Off Vlaanderen', 'De rechtbank' en 'Gert Late Night'. Succesnummer 'De Slimste Mens ter Wereld' start pas in oktober, net als 'Dancing With The Stars', dat het VIER-herfstweekend moet opvrolijken.

'Callboys' Meer 'diepgang' in 2de seizoen

We hebben er bijna drie jaar op moeten wachten, maar vanaf donderdag 5 september schotelt VIER de kijker het tweede seizoen van 'Callboys' voor. Al konden een aantal gelukkigen gisteren wel al naar de Antwerpse Kinopolis om er in het gezelschap van gigolo's Devon Mocharis (Matteo Simoni), Jeremy — de identieke tweelingbroer van de overleden Jay — Vlaegels (Rik Verheye), Wesley Biets (Stef Aerts) en Randy Paret (Bart Hollanders) naar de eerste afleveringen te kijken. «We zijn echt heel trots op wat we vandaag al kunnen tonen», zegt Bart Hollanders (35). «De kijkers belanden echt in een zotte wereld, waarbij het van zwaar naar raar gaat. Dat moest ook, na het eerste seizoen.» Daar sluit ook collega Matteo Simoni (31) zich bij aan. «Ik dank echt dat we een heel toffe reeks gemaakt hebben, waarin de kijker de Callboys op een andere manier leert kennen. En ja, ik blijf het zeggen: er zou in feite een film moeten komen, maar ik vrees dat dat bij dromen zal blijven», lacht de acteur.

'Gert Late Night' Twee weken 'Hert vree loate'

Gert Verhulst (51) en James Cooke (34) trekken dit najaar eerst twee weken naar 12e rij met hun Evanna, ter gelegenheid van het Filmfestival van Oostende. In de Koningin der Badsteden ontvangt de talkshow van VIER — die Gert en James in een leuke filmje omdoopt tot 'Hert vree loate' — Tourist LeMC, Pascale Naessens, Kevin Janssens, Christoff en Ann Swartenbroekx.

'De rechtbank' 9de seizoen met 6 nieuwe gezichten

Voor de negende keer openen Belgische gerechtshoeven hun deuren voor de camera's van Woestijvis. 'De rechtbank' volgt dit najaar zes nieuwe en vier bekende rechters bij hun oordelen over kleine en minder omschuldige feiten. Van een moeder met geheugenproblemen en iemand die haar bankkaart heeft gebruikt tot een agressieve zoon die enkel voor de rechtbank tot rede kan komen. Bittere ernst, maar soms ook humoristisch.

'Zo man zo vrouw' Als er geen voetbal is, is er Jani

Jani Kazaltzis (40), in 'Dancing With The Stars' verkast van presentator naar danser om zo ploots te maken voor Kat Kerkhofs, krijgt de ondanksreus op de dinsdagavonden zonder Champions League — op woensdag zit het voetbalfeest op Q2 — opte vullen met een twaalfde seizoen van 'Zo man zo vrouw'. In de openingsaflevering pakt hij Erik Van Looy en Barbara Sarafian onder handen.

'Bake Off Vlaanderen' Dit jaar ook kerstspecial met BV's

Ak Napoleon kondigde Wim Opbroeck (50, midden) het derde seizoen van 'Bake Off' aan. Na acht weken vol soesjes, cupcakes en spektakelstukken weten we welke kandidaat zich dit jaar de beste hobbybakker van Vlaanderen mag noemen. Nieuw dit seizoen: een kerstspecial waarin BV's hun bakkunsten mogen showen.

'Friends' Heruitzendend voor 25ste verjaardag

De Amerikaanse cultreeks 'Friends' blaast 25 kousjes uit en VIER viert mee. Vanaf 22 september krijgen de fans elke weekdag een dubbele portie Rachel, Phoebe, Monica, Ross, Chandler en Joey in de vooravond.

Enkel vertrouwde programma's op VIER

Weekschema in de herfst

De vooravond 18.50 uur 'Friends 25 jaar' (abonementvering) 20.35 uur 'Huizenjagers' Maandag 20.35 uur 'De rechtbank' 21.40 uur 'Gert Late Night' Dinsdag 20.35 uur 'Zo man zo vrouw' of Champions League 21.40 uur 'Gert Late Night' Woensdag 20.35 uur 'Bake Off Vlaanderen'	Donderdag 20.35 uur 'Callboys' 21.40 uur 'Gert Late Night' Vrijdag 20.35 uur Amerikaanse serie 21.40 uur Film Zaterdag 20.35 uur Amerikaanse krimi 21.40 uur Amerikaanse krimi Zondag 20.35 uur Film
---	---

Later dit jaar

- 'De Slimste Mens ter Wereld': Wordt 'De afspraak'-anker Bart Schols de opvolger van Peter Van de Veire? Zou kunnen, maar daar denken de 31 andere kandidaten anders over. Onder hen Natalia, Philippe Ceubels en Jeroen Meus. Geubels is dus geen jurylid meer en wordt vervangen door enkele nieuwe gezichten.
- 'De Battle': Een ongekend rijtje met een kreaan in een eierendagje deponeren, met een crossmotor een hindernissenparcours feilloos afwerken, een trapzeniummer uitvoeren of een cheerleadersact onder de knie krijgen. Allemaal opdrachten die Gert Verhulst en James Cooke krijgen voorgeschoteld in hun battles tegen Nederlanders Katja Schuurman en Najib Amhali. Peter Van de Veire is de verrassende ringmeester van deze nieuwe VIER-show.
- 'Ook vrij': In deze reeks staan verhalen over gevangenisstraffen centraal. Hoeveel jaar cel riskeert iemand? Hoe snel komt iemand weer vrij? Hoe kan een penitentiaal verlof mislopen? En wie beslist wanneer een gedetineerde de gevangenis mag verlaten?
- 'Forever Young': Francois Lefebvre (30), die dit najaar ook het gezicht is van het VTM-programma 'Maké Belgium Great Again!', reconstitueert samen met familieleden en vrienden de laatste reis van een verloren zoon, dochter, broer of zus. Pukkende portretten over jonge helden die zoveel meer waren dan 'op het verkeerde moment op de verkeerde plaats'.
- 'Help, mijn borsten staan online': Evy Hanssens (40) neemt de kijker in deze vierdelige reeks van Eric Gooss mee naar de donkerste kanten van het internet en komt er in contact met sexting, grooming, catfishing en sextortion.

5. ER IS EEN DALENDE AANDACHT VOOR SBS IN HET NIEUWSBLAD NA DESINTEGRATIE, MAAR DEZE DALING IS OVER HET ALGEMEEN MINDER UITGESPROKEN.

ER IS EEN KLEINE DALING VAN BERICHTEN OVER SBS-MERKEN

	'16-'17	'18-'19
Merk of programma van DPG	31%	32%
Merk of programma van SBS	31%	28%
Merk of programma van VRT	38%	40%

IN DE RUBRIEK NIEUWS ZIEN WE ECHTER WEL EEN STERKERE DALING

	'16 – '17	'18 – '19
Merk of programma van DPG in de rubriek Nieuws	23%	23%
Merk of programma van SBS in de rubriek Nieuws	33%	19%
Merk of programma van VRT in de rubriek Nieuws	45%	58%

CONCLUSIE (1)

1. De **eigen merken** van VRT en DPGMedia zijn **meer vertegenwoordigd** in de **nieuwsbulletins** van VRT en VTM. Sinds 2019 zien we een grote toename van aandacht voor het merk 'VTM' en het merk 'HLN' in het VTM Nieuws.
2. **DPG-merken**, inclusief VTM, komen substantieel **meer aan bod in HLN**. VTM-programma's krijgen opvallend meer en meer positieve aandacht.
3. We zien niet dezelfde trends op vlak van Mediahuis en beweging uit SBS, al is er ook wel **dalende aandacht voor SBS in Mediahuistitels** op te merken.

CONCLUSIE (2)

Deze conclusies moeten verder bekeken worden:

- ⇒ **Zelfpromotie** en **autopromotie** zijn niet hetzelfde: autopromotie is te verkiezen boven zelfpromotie. Met dat laatste intervenueer je in de redactionele autonomie.
- ⇒ Zelfpromotie kan grote gevolgen hebben op marktaandelen van spelers en dus mogelijks de **concurrentie in een markt negatief beïnvloeden**. Daar is verder onderzoek over nodig.
- ⇒ **Consumenten** moeten er ook vanuit kunnen gaan dat wat ze zien in een journaal of wat ze lezen in een krant of op een website tot stand is gekomen op basis van een **redactionele logica**.

Onderzoek uitgevoerd door

Jana Goyvaerts, Sarah Vis, Ike Picone, Benjamin De Cleen & Karen Donders

Data met betrekking op periode

2015-2019

Gefinancierd door

SBS Belgium

Contactpersoon

karen.donders@vub.be

